

Ocenění
Pardubického kraje
za rok 2019

*Vážené dámy,
vážení pánové,*

rok 2020, ve kterém si připomínáme 20 let od vzniku našeho kraje, je z důvodu šíření koronaviru v mnoha ohledech odlišný. Život v našem kraji se na mnoho měsíců de facto zastavil, což ovlivnilo také tradiční předávání nejvyšších krajských ocenění. Jsem však rád, že i v tomto podzimním termínu máme tu čest vzdát hold významným osobnostem, které svojí každodenní činností obohacují životy nás všech, pro které je Pardubický kraj domovem.

Symbolickým DĚKUJI v podobě skleněné plastiky vyjadřujeme úctu a poděkování těm, kteří věnují nezměrné úsilí rozvoji našeho kraje nebo svou činností šíří jeho dobré jméno. Naše upřímné poděkování patří také lidem, kteří ani na chvíli nezaváhali, a přispěli k záchraně toho nejcennějšího, tedy lidského života.

Při pohledu do minulých let bych velmi nerad opomenul některého z mnoha

laureátů, ale přesto mi dovoluť zmínit alespoň dnes již bohužel zesnulé, sochaře Olbrama Zoubka a zakladatele skanzenu na Veselém Kopci Ludka Štěpána. Mezi oceněnými nalezneme třeba majitele zámku v Nových Hradech manžele Kučerovy, očního specialistu, lékaře Jana Iserleho či olympionika Jaroslava Kulhavého, ale také řadu zachránců lidských životů.

Jsem nesmírně rád, že se také letos potvrzuje, že v Pardubickém kraji žije celá řada zajímavých osobností, které mohou sloužit jako vzor nám všem. Je mi ctí vám je představit a veřejně jim poděkovat.

Martin Netolický
hejtman Pardubického kraje

19. září 2020

Laureáti ocenění z předchozích let

2013

CENA ZA ZÁSLUHY O PARDUBICKÝ KRAJ

Miroslav Řepa, *architekt*
Yvona Rybová a Petr Ryba, *folkloristé*
Marie Sedmíková, *odbornice na ex libris*

CENA MICHALA RABASE ZA ZÁCHRANU

Veronika Kolařová, *studentka gymnázia*

MEDAILE HEJTMANA PARDUBICKÉHO KRAJE

2014

Ondřej Moravec, *biatlonista*
Peter Chudík, *župan Prešovského
samosprávného kraje*

2014

CENA ZA ZÁSLUHY O PARDUBICKÝ KRAJ

Luděk Štěpán, *zakladatel skanzenu Veselý
Kopce*
Manželé Magda a Petr Kučerovi, *majitelé
zámku Nové Hradky*
Králická pevnostní oblast a Společnost přátel
čs. opevnění

CENA MICHALA RABASE ZA ZÁCHRANU

Ladislav Pulpit, *řidič autobusu*
Radek Biedla, *učitel SOŠ automobilní v Ústí
nad Orlicí*
Lukáš Kamaryt, *strážník Městské policie
Pardubice*

MEDAILE HEJTMANA PARDUBICKÉHO KRAJE

2015

Michaela Tomanová, *ředitelka Rehabilitačního
ústavu Brandýs nad Orlicí*
Eva Faltusová, *dobrovolná hasička*
Marie Stará, *dobrovolná hasička*
Josef Jiruše, *dobrovolný hasič*
Josef Kubát, *matematik*
Lukáš Novák, *profesionální hasič*

2015

CENA ZA ZÁSLUHY O PARDUBICKÝ KRAJ

Daniel Smutek, *geolog a hydrogeolog*
Václav Volejník, *ředitel Hamzovy léčebny
Košumberk*
Jiří Kotyk, *historik*
Olbram Zoubek, *sochař a restaurátor*

CENA MICHALA RABASE ZA ZÁCHRANU

Eliška Matysová a David Jand'ourek, *studenti SŠ
zdravotnické a sociální*
Jiří Pol, *lékař Nemocnice následné péče
v Moravské Třebové*

MEDAILE HEJTMANA PARDUBICKÉHO KRAJE

2016

Marie Blažková, *zakladatelka Hospice Chrudim*
Marie Hubálková, *ředitelka Oblastní charity
Pardubice*
David Stárek, *hokejbalista*
HBC Autosklo-H.A.K. Pardubice, *hokejbalový
tým*
SDH Zbožňov
Emil Dušek, *dobrovolný hasič*

Laureáti ocenění z předchozích let

2016

CENA ZA ZÁSLUHY O PARDUBICKÝ KRAJ

Jaroslav Kulhavý, *olympijský vítěz*

Karel Havlíček, *chirurg*

Smíšený pěvecký sbor KOS Litomyšl

Evžen Erban, *ředitel závodu o Zlatou přílbu
města Pardubic*

Josef Ročárek, *zakladatel soukromého učiliště*

CENA MICHALA RABASE ZA ZÁCHRANU

Tereza Jakabová, *studentka*

Daniel Příkrýl, *žák základní školy*

Petr Kmoníček, *technik*

SK FbK Orlicko-Třebovsko a florbaloví
rozhodčí

MEDAILE HEJTMANA PARDUBICKÉHO KRAJE

2017

Pavel Stara, *sportovní manažer*

2017

CENA ZA ZÁSLUHY O PARDUBICKÝ KRAJ

Božena Koutná Ivanová, *válečná veteránka*

Miroslav Ludwig, *prorektor Univerzity
Pardubice*

Vlastislav Novák, *dirigent, sbormistr*

Karel Telecký, Vojtěch Sedláček, *pořadatelé
benefičního festivalu Hudba pomáhá*

CENA MICHALA RABASE ZA ZÁCHRANU

Zdravotní klaun, o.p.s.

Ondřej Slabý, *student*

Miroslav Albert, Ladislav Částek, Michal Zölfl,
zachránci

MEDAILE HEJTMANA PARDUBICKÉHO KRAJE

2018

Karel Kovář, *youtuber*

obec Poříčí u Litomyšle, *vítěz soutěže
Entente Florale*

Sokolská župa Východočeská - Pippichova

David Šimek, *starosta města Svitavy*

2018

CENA ZA ZÁSLUHY O PARDUBICKÝ KRAJ

František Bobek, *člen Československé obce
legionářské*

Jaroslav Žák, *hasič*

Josef Volejník, *včelař*

Evžen Báchor, *včelař*

Jan Iserle, *oční lékař*

CENA MICHALA RABASE ZA ZÁCHRANU

Michal Fajfr a Jiří Sršeň, *studenti*

Jaroslav Komárek, *veterinární technik*

MEDAILE HEJTMANA PARDUBICKÉHO KRAJE

2019

Jan Toninger, *organizátor Lanškrounské kopy*

Miroslav Brýdl, *starosta města Litomyšl*

Milan Mikolecký, *novinář*

Ocenění Pardubického kraje

Pardubický kraj od roku 2014 oceňuje významné osobnosti nebo právnické osoby spjaté s regionem prostřednictvím dvou cen a jedné medaile. Nositele cen nominuje veřejnost, udělení schvaluje Zastupitelstvo Pardubického kraje. Ocenění je poděkováním za příspěvek k rozvoji kraje, rozšiřování jeho dobrého jména nebo za výjimečný skutek.

Cena za zásluhu o Pardubický kraj

je určena osobnostem, kolektivům nebo organizacím za mimořádnou činnost pro rozvoj kraje a za zásluhy o kraj. Ocenění získávají uměleckou skleněnou plastikou, odznak se stužkou a pamětní diplom.

Cena Michala Rabase za záchranu

je určena osobnostem, kolektivům nebo organizacím za mimořádné nebo dlouhodobé zásluhy v oblasti záchranu života, zdraví nebo jiných významných hodnot. Ocenění získávají uměleckou skleněnou plastikou, odznak se stužkou a pamětní diplom.

Medaile hejtmána Pardubického kraje

je udělována hejtmánem Pardubického kraje vybraným osobnostem za jejich zásluhy v oblasti propagace kraje nebo významným hostům při jejich návštěvě našeho regionu. Ocenění získávají medaili se stužkou a pamětní diplom.

Cena Michala Rabase za záchranu

Eva Dušková a Jana Lexová

poštovní doručovatelky

Samy o sobě říkají, že jsou pravá a levá ruka. Dvojici poštovních doručovatelek tvoří Eva Dušková a Jana Lexová z České Třebové už pět let. Jedna z jejich služeb se ale vymykala obvyklému normálu...

„Děvčata tehdy vyrazila normálně na pochůzku,“ popisuje jeden zimní den vedoucí českořebovského poštovního depa Blanka Kašparová. Byl by asi takový jako dny před ním, kdyby si doručovatelky při sjíždění zpět do města směrem od Kozlova nevšimly vedle silnice ležící nehybné ženské postavy. „Okamžitě jsme zastavily a šly jsme zjistit, co jí je,“ vypráví Jana Lexová. „Paní byla úplně profialovělá, tak jsme zkoušely, jestli dýchá, tep a samozřejmě jsme volaly záchranku.“ Ležící žena byla v křeči a sténala. Čas se pro obě záchrankyně rozeběhl vysokým tempem a bylo nutné jednat. „Nebylo moc nad čím přemýšlet. Byl pochopitelně zmatek, ale byly jsme na to dvě, to bylo hlavní,“ doplňuje Eva Dušková.

Obě doručovatelky se i přes stresující situaci zachovaly jako zkušené záchranářky. Ženu položily do stabilizované polohy, podložily ji hlavu a přikryly izotermickou fólií z autolékárničky. Zároveň komunikovali s dispečerkou přivolané záchranné služby. *„Ta nám řekla, že paní má pravděpodobně epileptický záchvat,“ popisuje Eva Dušková.*

Přestože byl tento zážitek pro obě doručovatelky první svého druhu v životě, po odjezdu záchranky, která pacientku převezla do nemocnice, pokračovaly v běžné práci. *„Jeli jsme normálně doručovat. Je pravda, že se mi klepala kolena, ale kolegyně je držák, ta mě podržela. Rozhozená jsem ale byla,“ přiznává Eva Dušková. Její kolegyně Jana říká, že překvapila sama sebe. „Zase tolik mě to nerozhodilo. Dřív jsem si vždycky říkala, jak bych se asi zachovala, kdybych se setkala s nějakou nehodou. Teď už to vím,“ usmívá se.*

Nadřazená obou doručovatelek Blanka Kašparová si činu „svých děvčat“ velmi cení. *„Pan doktor je pochválil, řekl, že se zachovaly tak, jak měly. Udělalo mi nesmírnou radost, že to zvládly. Vážím si toho nejenom já a jejich blízcí kolegové,“ konstatuje Kašparová s tím, že obě doručovatelky ocenil i generální ředitel České pošty.*

Cena Michala Rabase za záchranu

Jiří Němec a Petr Půlpán

strážníci městské policie Chrudim

„Strážníci městské policie to vůbec nemají jednoduché, většinou na ně lidé nadávají kvůli lístečkům za špatné parkování,“ říká bývalý starosta Chrudimi Petr Řezníček. „Ty lístečky jsou hodně vidět, na rozdíl od složitých situací, které řeší a o kterých se veřejnost většinou nedozví.“ Příběh jedné loňské březnové služby Jiřího Němce a Petra Půlpána z chrudimské městské policie ale za zaznamenání bezesporu stojí.

„Vyjeli jsme s kolegou do Revoluční ulice prověřit telefonické oznámení o pravděpodobném záměru spáchat sebevraždu,“ začíná vypravovat Jiří Němec. Ovšem když přijeli na místo, našli pouze prázdný otevřený byt. „Pokračoval jsem v hledání v zadní místnosti, kolega šel prověřit sklep,“ navazuje Petr Půlpán. Zatímco prohledával byt, Jiří Němec zaslechl na schodišti chroptění. Běžel za zvukem do horního patra domu. „Tam jsem našel ženu, která měla kolem krku uvázanou punčochu a už upadala do bezvědomí,“ popisuje dramatické okamžiky Němec, který tělo ženy klouzající po schodech dolů vyzvedl. Přitom zavolal na svého parťáka, aby mu pomohl smýčku odříznout. „Popadl jsem první nůž, který mi v bytě přišel pod ruku, paní jsme odřízli a zajistili její životní funkce,“ doplňuje Petr Půlpán.

Odříznutím smýčky ale strážníci ještě vyhráno neměli. „Paní naskočila. Otevřela oči, hovořil jsem na

ní a říkal jsem si, že je to dobré. Pak ale najednou zase začala upadat do bezvědomí,“ vypráví dál Půlpán. Situace se zlepšovala jenom dočasně, jen ve chvíli, kdy Jiří Němec ženě zvedl nohy. „Když se jí vrátila krev do hlavy, otevřela oči a začala trochu vnímat. Pokud jsme ji ale nohy položili, prakticky okamžitě omdlévala,“ dodává Němec.

Přestože strážníci okamžitě volali záchranku, dlouhé minuty byla péče o ženu jen na nich. Ve stejnou dobu se totiž stalo víc nehod a posádka sanitky musela přijet až z Pardubic. „Cítili jsme ale, že díky prokrvení mozku je situace stále lepší a lepší,“ vypráví Půlpán, který s kolegou Němcem profesionálním záchranářům předával již komunikující ženu.

Zatímco pro Petra Půlpána se jednalo o první zkušenost se záchranou života, Jiří Němec je v tomto směru už zkušenější. Před osmi lety společně s kolegou Michalem Kříbským z hořícího bytu vytáhl muže, který usnul při vaření. Vykopli dveře, v silně zadýmeném prostředí muže našli a vynesli mimo požár. „Kromě vlastní záchrany mám asi největší radost z toho, že nás lidé uvidí z jiné strany než z pokutování ve městě,“ říká. S tím souhlasí i Petr Půlpán: „Většina lidí nás vnímá jen přes represí, díky takovým událostem ale dokazujeme, že umíme jiným i pomáhat.“

Cena Michala Rabase za záchranu

MUDr. Ivo Bureš

primář Geriatrického centra Nemocnice Pardubice

Ztráta končetiny v důsledku nehojící se rány je velmi traumatizující zážitek pro většinu pacientů. Mnohým z nich se ale amputaci podařilo odvrátit poté, co se svěřili do rukou primáře Geriatrického centra Nemocnice Pardubice Ivo Bureše. Lékař, který svou profesní kariéru spojil s pardubickou nemocnicí, se vedle péče o pacienty seniorského věku zaměřuje právě na léčbu nehojících se ran. „*Léčba defektů vznikla jako vedlejší produkt naší činnosti,*“ přibližuje primář Bureš. „*Čím je člověk starší, tím má při hospitalizaci větší šanci, že se mu vytvoří proleženiny. V rámci progresu jejich onemocnění vznikají častěji defekty, které více či méně zhoršují kvalitu života. Širokým geriatrickým přístupem, se nám daří, aby pacienti při léčbě ran z tohoto přístupu profitovali.*“

Konkrétní příklad výsledků práce týmu primáře Ivo Bureše uvádí příbuzná jednoho z jeho pacientů Jitka Janoušková. Člen její rodiny se v nejmenované nemocnici dlouhodobě léčil s infekcí dolních končetin, leč neúspěšná léčba měla vyústit v amputaci obou nohou. „*Pak se dostal do pardubické nemocnice, kde se o něj pan primář Bureš skvěle postaral,*“ říká Jitka Janoušková s tím, že infekci se podařilo zcela vyléčit. O výsledcích v celé republice proslulého centra ví své i bývalá dlouholetá vrchní sestra geriatricke Eva Drápková: „*Pan primář dokázal spojit v léčbě ran jednotlivé obory, to není jenom o geriatricke. Je potřeba práce*

chirurgů, cévních specialistů, kožních lékařů... Jedná se o komplexní péči a o využívání nových, moderních materiálů a přístupů.“

Týmovost práce a spolupráci specialistů zdůrazňuje, s možná až přehnanou skromností, i sám primář Bureš. „*Nejenom, že mám výborné lidi na svém oddělení a že jsem na ně měl vždycky štěstí, je to i o možnosti využít dalších specialistů k tomu, abychom pacientům pomohli,*“ vysvětluje primář Ivo Bureš. Za velmi důležité vedle toho považuje i znalost materiálů a možnost je při léčení ran použít.

Oceňovaným je Ivo Bureš vedle své odborné erudice také díky svému postoji k pacientům. „*Je to špičkový odborník s neuvěřitelně lidským přístupem,*“ říká jeho dlouholetý kamarád Bohumil Juška. Jeho slova potvrzují filozofii, kterou primář pardubické geriatricke zastává. „*Nehojící se rána je výraz celkového postižení člověka. Musíte ho léčit jako celek, dbát na výživu, srovnat jeho vnitřní prostředí. Není to jenom o léčení rány,*“ vysvětluje Ivo Bureš a dodává: „*Pacient je můj partner. Přistupovat k němu jen jako k nemoci, je špatně. Má trápení a je ve stresu a pokud je člověk ve stresu, žádné rány se mu nebudou hojit. Proto do léčení zapojujeme celou rodinu. Psychika hraje při léčbě obrovskou roli, je nutné, aby k nám pacient šel beze strachu.*“

Cena za zásluhy o Pardubický kraj

PhDr. Ilona Vojancová

ředitelka Muzea v přírodě Vysočina

Skanzen Veselý Kopec je jednou z významných lokalit Pardubického kraje, kam se sjíždějí lidé ze širokého okolí. Vidi tady nejenom to, jak kdysi žili naši předkové, seznamují se také s lidovými zvyky a tradicemi. Není proto divu, že po jeho zakladateli Ludku Štěpánovi se ocenění Za zásluhy o Pardubický kraj dostalo i jeho dlouhodobé ředitelce, etnografce Iloně Vojancové. Ta celý svůj profesní život po vystudování etnografie a historie spojila s Muzeem v přírodě Vysočina (dříve Souborem lidových staveb Vysočina). Instituci zastřešující Veselý Kopec a památkovou rezervaci Betlém Hlinsko od roku 1997 vede. „Naším úkolem je podporovat osvětu, aby si veřejnost uvědomovala, že lidová kultura je důležitou součástí našeho kulturního dědictví,“ vysvětluje svoje poslání Ilona Vojancová. „Je naším závazkem, závazkem naší generace, předat toto dědictví generacím dalším. Právě v osvětě a vytvoření mechanismů na podporu nositelů, kteří udržují tradiční lidovou kulturu, je náš úkol.“ Vojancová přitom považuje za nesmírně významné, že stále existují komunity lidí, pro které je důležité udržet některý z obyčejů, řemeslných postupů či starých receptů. „Je nutné přesvědčit veřejnost, že je to stejně důležitá součást naší historie jako třeba zámek v Českém Krumlově nebo Hradčany v Praze,“ domnívá se Vojancová. Jako příklad uvádí masopustní obchůzky na Hlinecku a skutečnost, že některé vesnice tuto zajímavou tradici kontinuálně

udržují po desetiletí. „Nikdo k tomu obyvatelé těch vesnic nenutí, oni sami to cítí jako podstatnou součást svých životů, proto obchůzky pořádají,“ říká Ilona Vojancová. Mezi „vzkříšenými“ technologiemi pak uvádí tkaní žinylkových textilií, jehož obnově muzeum pomohlo získáním některých důležitých informací.

Ilona Vojancová dává muzeu svou energii už čtyřicet let, více než dvacet v pozici ředitelky. Podle Magdy Křivanové, bývalé starostky Hlinska a dnes zaměstnankyně muzea, se Vojancová lidové kultuře věnuje i v mimopracovní době a svoje nadšení přenáší na podřízené. „První ředitel muzea Luděk Štěpán se tady významně otiskl z hlediska stavebního a technologického, ale tím, kdo dal zařízení ten správný život, je právě Ilona Vojancová,“ tvrdí Křivanová. „Díky ní to nejsou jen neživé expozice, ve kterých vidíte jen předměty. Během celého roku skanzen neustále žije.“

Přestože se nároky společnosti mění a je stále těžší návštěvníky zaujmout, Muzeu v přírodě Vysočina se to daří. Ocenění Pardubickým krajem vnímá Ilona Vojancová nejen jako potvrzení toho, že její cesta je správná, bere ho i jako výzvu jít po ní dál. „Snaha podpořit, ochránit, dokumentovat a provádět osvětu v oblasti nemateriální kultury je důležitá. A to je právě činnost, které bych se dál chtěla věnovat, protože povědomost o ochraně nemateriálních statků kulturního dědictví mezi veřejností je stále ještě malá,“ dodává Vojancová.

Cena za zásluhy o Pardubický kraj

plk. v. v. Vasil Timkovič
válečný veterán

V šestnácti letech odešel ze své rodné Podkarpatské Rusi, aby mohl bojovat ve druhé světové válce. Vasil Timkovič si ale nevybral úplně nejlepší směr, v Rusku ho zatkli za nelegální překročení hranice a putoval do nechvalně proslulého gulagu. „Bída, hlad... Jednou jsem ukradl tresku a odpízlil se s ní asi sto nebo dvě stě metrů. Nemohl jsem se do ní pořádně dostat, protože byla tvrdá jak kost, celá zmrzlá, ale když má člověk hlad, sní všechno,“ vzpomíná na krušnou dobu v ruském pracovním lágru Pečorlag. Ten byl hlavně o hladu, špině, všich a tvrdém zacházení. „Měl jsem strašný hlad. Když jsem jednou dostával obvyklou sběračku polévky, požádal jsem, jestli bych nemohl dostat ještě jednu. A bylo mi řečeno - tři roky ti jsou málo? Běž za prokurátorem, ať ti ještě rok přidá,“ popisuje Vasil Timkovič.

V pekle gulagu si „odkroutil“ celé tři roky, teprve pak mohl naplnit svůj původní záměr. V Buzuluku se přidal ke vznikající Svobodově armádě a absolvoval výcvik. Jako voják potom bojoval proti ustupující německé armádě. Osobozoval Kyjev a zapojil se i do krvavých bitev na Dukle. „O život šlo všude. Třeba když jsme se dostali na Slovensko, byl celý terén zaminovaný a byla vytyčená jenom úzká cestička. Krok vlevo nebo krok vpravo znamenal přijít o nohu. Němci všechno zaminovali,“ vypráví Vasil Timkovič.

Nebezpečí bylo v první linii všudypřítomné. Nejhůř ale Timkovičovi bylo při Karpatsko-dukelské operaci. „Dukla, to bylo peklo. Tam to bylo nejhorší. Vzpomínám na Daňu Kohouta z Ostravy, který vyšel na zahradu. Spadla bomba a jemu to utrhlo nohu pod kolenem. Vytáhl pistoli a zastřelil se,“ popisuje válečný veterán, který si ale ty nejhorší zážitky nechává pro sebe. To potvrzuje i jeho manželka Drahošlava. „Z toho, co prožil, mám až husí kůži. Dneska už to zlehčuje a ani neřekne všechno. Sám se s tím nechlubí,“ říká paní Timkovičová.

Jsou ale i příjemné vzpomínky na válku. Třeba na její konec. „Najednou jsem slyšel střelbu. Lehnul jsem si na zem, aby mě nezastřelili a Rusáci křičeli »kaněk, kaněk vajný«. To bylo radosti, to vám řeknu. To byl překrásný pocit,“ líčí Timkovič.

„Důvodů, proč pana Timkoviče ocenit, je několik,“ říká Šárka Kuchtová z Českého rozhlasu, která ocenění navrhla. „Samozřejmě je to ten jeho neuvěřitelný osud, kdy v šestnácti letech odešel z domova, aby bránil svobodu a válka pro něj skončila až po sedmi letech v jeho dvaadvaceti. On tohle období prožil v neuvěřitelné bídě, hladu a ve strašných útrapách. Určitě nepatří mezi takzvané chlebičkové veterány, kteří o tom mluví možná víc, než zažili. On je opačný příklad.“

Cena za zásluhy o Pardubický kraj

Otakar Tvrdý

hudební pedagog, hornista, dirigent

Zlatě se třpytící lesní roh je označován za aristokrata mezi žesťovými hudebními nástroji. A to nejenom proto, že jeho zvuková trubice je dlouhá úctyhodně čtyři metry, ale zejména díky schopnosti pojmut celý chromatický rozsah tónů. Pro Otakara Tvrdeho, který patří mezi špičkové evropské hornisty, je celoživotní láskou. K hudbě našel cestu už ve svých osmi letech. „Zavinila to vlastně světová válka,“ vysvětluje Otakar Tvrdý. „Otec měl jako krejčí nějaké peníze a musel je do něčeho vložit. Koupil klavír, na který jsem začal hrát. A ve čtrnácti pak na lesní roh.“ To bylo v Kolíně, kde rodina bydlela a kde se na gymnáziu zakládal symfonický orchestr. Při výběru nástrojů si mladý Otakar vyvolil právě lesní roh. „Líbil se mi ten jeho nádherný zvuk. Tón lesního rohu je okouzlující, dokáže vyjádřit všechno. Lov, radost, smutek, zkrátka všechno,“ tvrdí absolvent pražské konzervatoře.

Otakar Tvrdý, který se během své profesní dráhy uplatnil také jako hráč prestižní České filharmonie, ovšem nezástal jenom u hraní na lesní roh. „Profesor Otakar Tvrdý je širokospektrá hudební osobnost. Není jen skvělým hráčem na lesní roh, pianista, ale také skladatel, dirigent, organizátor, a to všechno s velkou hudební praxí a hudebním citěním,“ popisuje dirigent a statutární zástupce

ředitele Konzervatoře Pardubice Tomáš Židek. U zrodu této instituce, která již vychovala celou řadu výborných hudebníků, Otakar Tvrdý koncem sedmdesátých let stál jako spoluzakladatel. S výchovou mladých hornistů a dirigentů měl Tvrdý zkušenosti jako pedagog pražské konzervatoře. Z ní ale musel, stejně jako z České filharmonie, odejít po osmašedesátém roce. „Učit mě vždycky bavilo, především naučit děti na něco hrát, což se mi dost dařilo,“ říká profesor Tvrdý. Tomáš Židek v této souvislosti připomíná, že Otakar Tvrdý vychoval celou plejádu špičkových hráčů na lesní roh a je také autorem Školy hry na lesní roh. „Sám výborně hrál, na naší škole se profiloval také jako pianista, korepetitor a dlouhá léta vedl Symfonický orchestr Konzervatoře Pardubice,“ vypočítává Tomáš Židek.

Kolem sedmdesátého roku života se profesor Tvrdý pustil do skládání. „Předtím to byly jenom maličkosti, jako fanfáry, napsal jsem pro žáky různé etudy, školu na lesní roh, školu násobného staccata. Teď už ve školství nepracuji, tak skládám. Píšu devátý opus,“ popisuje Otakar Tvrdý. Přestože dnes už na lesní roh nehraje, v hudbě je stále aktivní třeba jako doprovod na klavír. „Hudba byla celý můj život. Všechno,“ dodává vitální sedmaosmdesátník.

Cena za zásluhy o Pardubický kraj

MVDr. Jiří Rajman
veterinární lékař

S dostihovým sportem je pevně spojeno jméno Jiřího Rajmana. Pozornost televizních kamer si ale tolik jako žokejové neužil, jeho místo bylo v zákulisí. Jeho profesní život je totiž spjat s funkcí hlavního veterináře dostihových závodů v Pardubicích. „Pocházím z vesnice, měli jsme malé zemědělství a ke zvířatům jsem díky tomu tíhnul,“ popisuje doktor Rajman svou cestu k veterinární medicíně. „Měl jsem kolegu, jehož bratr už veterinu dělal a pak, když jsme se rozhodovali, kam dál, šli jsme na ní z našeho gymnasia hned tři.“ Do Pardubic se dostal ve čtvrtém ročníku vysoké školy, kdy na zdejší veterinární kliniku, tehdy ještě pod vojenskou správou, začal docházet na praxi.

Koně byli pro mladého veterináře už tenkrát hlavní pracovní náplní. „Hodně jich měla armáda a kůň byl tehdy dominantní tažná síla. Když jsme ráno chodili do práce, stálo tam pět šest povoznických koní, které jsme ošetřili a oni jeli dál,“ popisuje svoje začátky Rajman s tím, že hodně bylo na Pardubicku i jezdeckých oddílů. Přestože mu jako veterinárnímu lékaři prošlo rukama mnoho druhů zvířat, koně se stali jeho hlavním osudem. Pětatřicet let zajišťoval po veterinární stránce nejslavnější kontinentální dostih Velkou pardubickou a jako specialista v péči o tato ušlechtilá zvířata byl vyhledáván chovateli z celé republiky. Stal se dokonce poradcem ministerstva

zemědělství pro nákup koní v cizině. „Jezdil jsem na výběr koní po celé Evropě, desetkrát nebo patnáctkrát jsem byl v zahraničí, přitom jsem nebyl v partaji. Tenkrát to chodilo jinak než dnes. Od plemenářské správy přišel příkaz zajistit třeba tři koně anglického plnokrevníka. Musel jsem obejít veškeré úřady, pak jsme sedli na letadlo a letělo se,“ vypráví Jiří Rajman.

„Tatínek se koním věnoval celý život, věnoval jim veškerou svoji energii a volný čas,“ popisuje svého otce Miloš Rajman, který profesi částečně zdědil a věnuje se humánní medicíně jako chirurg. „Vždycky byl vyhledávaným odborníkem a stále je jeho jméno pojem.“ To přitom platí nadále, protože MVDr. Jiří Rajman je stále praktikujícím veterinářem a prakticky denně otevírá svou ordinaci.

Ačkoliv se doktor Rajman specializoval na koně, zájem veřejnosti vzbudil jeho zákrok u daleko exotičtějšího zvířete. Na začátku sedmdesátých let byl prvním, kdo na našem území operoval slona. „Slonice z cirkusu měla ulomený kel a ten se zanítil. Problém byl s usmáním, s tím nikdo u takového zvířete neměl zkušenosti. To jsem dělal spatra. Když byla operace úspěšně hotová, řekli mi, že za plátěnou stěnou byli celou dobu dva policajti se samopaly. Ti měli příkaz, kdyby se jí nepovedlo uspat, slonici zastřelit, protože by nás ušlapala,“ vypráví Jiří Rajman.

Cena za zásluhy o Pardubický kraj

MUDr. Karel Šefrna

amatérský divadelník a loutkář

„Uznávaný amatérský divadelník a loutkář, zakladatel a vůdčí osobnost souboru C Svitavy. Autor, dramaturg, režisér, výtvarník, herec, muzikant, skladatel a textař, lektor a porotce loutkového a alternativního divadla nejrozumnějšího druhu, včetně divadla poezie, hudebního divadla pro dospělé i děti a divadla hraného dětmi. Taktéž vynikající zubní lékař, psychoterapeut, vášnivý rybář a lyžař, druhdy i včelař, přítel ridge-backů a saabů, člověk dbající o věci veřejné, kulturně zaměřený komunální politik, výborný společník a dobrý člověk.“ To říká hned úvodní odstavec rozsáhlé stati o Karlu Šefrnovi databáze českého amatérského divadla. „Už jenom ten výčet cen, které Karel během svého života získal, je dost neuvěřitelný. Zmíním třeba to, že je historicky prvním držitelem Ceny ministra kultury,“ souhlasí s popisem jednoho z prvních nositelů čestného titulu Osobnost české stomatologie ředitel Střediska kulturních služeb města Svitavy Petr Mohr. „Karel zanechal v českém amatérském divadle, nejen loutkovém, nesmazatelnou stopu. Jestli je nějaké významné amatérské divadlo v České republice, je to Céčko, které před padesáti lety založil.“

Divadlo začal hrát Karel Šefrna už jako dítě školou povinné, ale jak sám říká, bylo jen jedním z jeho mnoha zájmů. Vrátil se k němu až po promoci na lékařské fakultě. „Zvolna, asi během deseti let, jsem to

začal brát vážně. Deset let po promoci jsem zakládal Céčko, od té doby už to bylo opravdu vážné,“ přibližuje zrod amatérského divadelníka sám Šefrna. Dodnes praktikující zubní lékař bral práci vždy jako vážnou věc a divadlo, tedy kumšt, jako svobodu. Tu mu jevišť poskytovalo zejména v době, kdy musel z politických důvodů opustit primářské místo a odejít na vesnici.

Karel Šefrna je na divadelním poli renesančním člověkem. Divadlo hrál, režíroval, vodil loutky, psal divadelní hry, skládal hudbu... „Všechno je to cesta. Když jsem začínal, měl jsem své učitele, ze kterých se stali lidé, se kterými jsme pak šli po cestě společně. Vjisté chvíli jsem dostal pocit, že to chci dělat jinak,“ vysvětluje postupný vznik svých mnoha řemesel. „Když založíte soubor, musíte se starat o to, aby všechno fungovalo. A když bylo potřeba, dělal jsem všechno.“ Svá slova ale nemyslí tak, že by vše dělal nejlíp, ostatně svoje kolegy považuje za spolupracovníky, zdůrazňuje ale, že na divadle musí být někdo, kdo bude mít poslední slovo. Bohaté zkušenosti předává dál, a to nejenom ve Svitavách. „Karel se skutečně nezastaví a ve svých osmdesáti letech je stále mladý, protože žije mezi mladými lidmi. Tady v divadle je dramatická školička a Karel se zná se všemi dětmi, tyká si s nimi, oni jdou za ním, on s nimi dělá divadlo a je pro ně guru,“ popisuje Petr Mohr.

